

condendo sibi proposuit assequatur. Nos enim in terris loco Christi legatione fungimur, ejus vices gerimus, plenissima ejus potestate potimur: ergo sicut ipse quæ debuit exsolvit, atque redemptionis pretium posuit; ita nostrum est hominibus hoc infinitum salutis pretium tribuere, omnique ope contendere, ut Deo honor sit et homines salvi fiant.

8. Quid reliquum esse poterat sacratissimo Jesu Cordi, ut omnes amoris sui thesauros in homines effunderet? Quid amplius largiri nobis poterat, ut ejusmodi thesauros in alios effunderemus? « Ecce constituit nos dominos domus suæ et principes omnis possessionis suæ; » ecce latissime Cor suum aperuit, ut via omnibus pateret atque, potestate ab ipso recepta, ex ejus fontibus quidquid vellemus hauriamus. Etenim « Omnes sitientes, inquit, venite ad aquas: et qui non habetis argentum, properate, emite et comedite: venite, emite absque argento et absque ulla commutatione vinum et lac (1). »

9. Nobis igitur culpæ adscribendum, atque pœna digni erimus, si ignis a Jesu Corde in mundum allatus non accendatur, sed potius extinguatur: nos pastores sumus, nobis grex Christi traditus, ut ad abundantiam et salubria pascua ducamus, quæ in

(1) Isa. LV, 1.

ipsius Jesu Corde inveniuntur; atque ut a pascuis mundi venenosis abigamus, quæ a seculi hujus sectatoribus porriguntur. Quapropter cum jam viderimus quæ sit missio et dignitas nostra, quæ relationes nos Christo jungant, quibus nos ipse potestatibus instruxerit; oportet ut quæ a nobis sint agenda consideremus, ut digne et efficaciter missionem hanc adimpleamus et vocatione fungamur, qua in societatem Jesu Christi Domini nostri vocati sumus, cui laus et honor ab omnibus sit.

CAPUT III.

DE IIS QUÆ AB ECCLESIASTICIS ET RELIGIOSIS VIRIS SUNT AGENDA UT MISSIONE A CORDE JESU ACCEPTA BENE FUNGANTUR.

1. Amantissimus Dominus noster Jesus Christus a Patre suo cœli et terræ rex constitutus, cum jam regno terrestri sua morte potitus esset, rediturus ad Patrem, ut regno cœlesti sibi jure debito dominaretur; nobis sacerdotibus non unum, nec duo sed quinque talenta reliquit: quin imo omnes Cordis et regni sui thesauros in nos transtulit; regni hujus terrestri administratores creavit, cum omni imperio et potestate, quæ ipsi erant jure suo et sunt. Sed, hoc parvo temporis intervallo peracto, quo ipse absens

erit, ut ejus bona succrescere et augere faciamus decrevit, et regnum hoc dilatemus ac longe lateque extendamus; porro iterum in hunc mundum rediens exquisiturus a nobis cum usura erit, quæ omnia tradidit bona; quod si fecerimus, nempe si laboremus, ut juxta ejus mentem his bonis utamur, sedere nos super auratos et splendidissimos thronos faciet, atque vocabit ut in gaudium Domini nostri ac Dei ingrediamur.

2. Itaque non nobis agendum, veluti servus ille nequam, qui abscondit pecuniam domini sui, atque piger nihilque agens ejus adventum moratus est, ut quæ a domino receperat integra redderet. Gravius autem malum esset si his talentis in Dominum nostrum utamur, si dilapidemus ærarium, et iniqua regni administratione integras amittamus provincias, si denique nostra incuria aut stulto gubernio fiat, ut regni hujus subditos rebelles faciamus, eorumque erga Dominum amorem penitus extinguamus. Si hæc egerimus, quid Dominus noster adveniens contra nos facturus erit? quo terribili judicio suam in nos sententiam proferet? Ille enim qui nunc pater est et frater et amicus, noster fiet æquissimus quidem sed severissimus et inflexibilis iudex.

3. Cum igitur Christus quidquid poterat pro nobis effecerit, ut divina sua missione fungeremur, æquum est ut ex æquo quid-

quid possumus erga eum agamus; primo quidem nos aptos Christi ministros reddendo, deinde sapienter ac prudenter ejus talenta regnumque administrando, ut sanctis ejus desideriis respondeamus. Quæ sint hujus generis opera hoc capite breviter evolvemus. Jam ut nos aptos Christi ministros reddamus opus est facultates nostras perficere, intelligentiam præsertim voluntatem et cor, et sanctitatem quadam divina communire. Tum « adimplebimus ea quæ desunt passionum Christi in carne nostra pro corpore ejus quod est Ecclesia: cujus nos facti sumus ministri secundum dispensationem Dei, quæ data nobis est in homines, ut impleamus verbum Dei (1). »

I.

*De intelligentiæ perfectione
per scientiam.*

1. Intelligentiæ perfectionem sibi Christi minister comparare tenetur, ut missione suo Capite recepta fungatur: perfectio autem hæc duplex est, *naturalis* alia, *supernaturalis* altera; utraque necessaria sacerdoti et magnis conatibus acquirenda. *Naturalem* dico perfectionem, quæ mediis naturalibus, scilicet studiis et disciplina ad *scientiam* procurandam habetur; *supernaturalem*

(1) Ad Coloss. i, 24-25.

lem appello quam *fides* affert supernaturalium quarumdam virtutum exercitio expolita et aucta. De utraque breviter agendum, sed imprimis de naturali perfectione.

2. Quis dubitet multiplici scientia, studiis, educatione, lectione ac reflexione acquisita sacerdotem Evangelii Jesu Christi præconem indigere? Primis apostolis et discipulis, ut par erat, non acquisita sed infusa per Spiritus sancti inspirationem data est scientia, cum die Pentecostis Spiritus sanctus sub linguarum ignearum forma « sedit supra singulos eorum: et repleti sunt omnes Spiritu sancto, et cœperunt loqui variis linguis, prout Spiritus sanctus dabat eloqui illis (1). » At quod initio necessarium fuit, ut Evangelii doctrina celerrime propagaretur, deinde minime necessarium Deo visum est, ut propterea qui ad apostolicum destinantur ministerium, sua opera, suisque studiis ac viribus scientiam, qua indigent, comparare sibi debeant.

3. Nam in mentem revocemus nos lumen esse mundi populorumque doctores et magistros, ut Dei veritates ac religionem hominum mentibus insinuemus, quibus Deo serviant eumque, prout decet, diligant. Religio Christi ubique propaganda non solis operibus constituitur, sed etiam fide, quin imo a fide incipit et perficitur, quæ per cha-

(1) Act. Apost. ii, 3-4.

ritatem operatur. Verum « fides est ex auditu, auditus autem per verbum Christi (1) » fieri ne igitur potest, ut homines credant, nisi prius quæ credenda sunt recte cognoscant? cognoscent autem nisi nos sacerdotes illos magna diligentia instruamus? quæ vero docere eos possumus nisi nosmetipsi edocendam scientiam et quamplurimas alias veritates calleamus? Hinc S. Paulus ad Timotheum scribens his verbis hortatur: « Dum venio attende lectioni, exhortationi et doctrinæ... Hæc meditare, in his esto: ut profectus tuus manifestus sit omnibus. Attende tibi et doctrinæ, esto in illis (2). »

4. Alia accedit ex temporum conditione ratio: instant enim, ut Apostolus prædixit, tempora periculosa, quibus homines omnibus abrepti vitiis et corrupti voluptatibus, sanam doctrinam non sustinent, errant atque in errores alios inducunt, selectisque fabulis et magistris auribus prurientibus, multos seducunt (3). Quomodo sane, nisi solida veritatum scientia imbuamur, his tam multiplicibus erroribus veritatis facem opponere licebit? quomodo inscios populos a perversione avertemus, ipsosque veris convincemus argumentis? At contra, quod gravissimum esset, facile futurum ut, nisi scien-

(1) Ad Rom. x, 17.

(2) I. ad Tim. iv, 13-16. - V. etiam II. ad Tim. iii, 14-17.

(3) II. ad Tim. iii et iv.

tiarum studiis, ut congruum est, operam navemus, nos ipsi corruamus atque « omnivento doctrinæ abripi sinamus, et circumferri in nequitia hominum, in astutia ad circumventionem erroris (1). »

5. Jam triplicis generis studia peragenda, sunt alia *curiosa* et inutilia vel etiam periculosa; alia *accessoria* et utilia vel quandoque necessaria; alia denique *essentialia* et ecclesiasticis ac religiosis hominibus prorsus necessaria. *Curiosa* studia appello, quæ sub litterariæ eruditionis prætextu in futillum librorum lectione versantur, ut sunt romanticæ elucubrationes et similis generis scriptiones, quæ nonnisi ad delectamentum et ad satisfaciendum imaginationi internisque sensibus inserviunt. De his dicere possemus quæ S. Paulus ad Timotheum scribens ait: « Profana autem et vaniloquia devita: multum enim proficiunt ad impietatem: et sermo eorum ut cancer serpit (2). » Sane nec decet nec juvat, ut clerici his lectionibus pretiosissimum tempus incassum terant; imo sæpissime nocent, animum, mentemque pervertunt. Quod si laicos homines ab his instanter avertimus, nonne scandalo erimus si nos ipsi non fugiamus?

6. *Accessoria* sunt litteraria studia, aliaque profana, quæ strictè ex eorum objecto scientiam physicam seu naturalem inten-

(1) Ad Ephes. iv, 14.

(2) II. ad Tim. ii, 16-17.

dunt. Cum hæc ad ecclesiasticæ scientiæ et eruditionis veræ complementum inserviant, nemo dubitat quin utilia semper habeantur, maxime ne inscitæ apud seculares viros accusemur, qui falso putant præter hujusmodi alias majoris momenti cognitiones non esse. Utilia etiam videri possunt, quia reapse emolumento sunt, tum ad eruditionem in elocutione sine vanitate ostendam, tum ad eloquentiam perficiendam, qua etiam indigemus, tum denique ad religiosos errores refutandos, qui his disciplinis abutuntur. Quin imo quandoque necessaria iis sunt, qui inter ecclesiasticos et religiosos viros ad docendi ministerium convenienter destinantur. Attamen non ita sacerdoti in iis insistere fas est, ut parvi severiora studia faciat, et ea negligat quæ ecclesiastico ordini omnino necessaria videntur.

7. *Essentialia* studia nobis sunt philosophicæ et theologicæ disciplinæ. Philosophicæ disciplinas appello logicæ ac metaphysicæ tum generalis tum specialis studia, et omnia ea quæ cum his colligantur, quæque fundamenta fidei sæpissime præbent ac præambula ad credendum, necnon ad fidem ac religionem, nostris maxime temporibus, hominibus suadendam. Ne putemus, quæso, hæc nullius momenti studia esse ac leviter percurrenda, vel compendiatim uno vel altero anno pervidenda, cum logica

et metaphysica ad theologiæ dogmaticæ studia omnino necessaria videantur; philosophia autem moralis ad theologiæ moralis et canonicæ studia recte perficienda. Unde fit ut sæpe nos erroribus abripi sinamus, nisi quod principiis et fundamentis careamus vel ratiocinandi methodo et usu? Caveant igitur clerici ne hæc parvi faciant, quin et toto vitæ curriculo pro otio opera aliqua philosophica perlegant, B. Thomæ præsertim aliorumque scholasticorum, nec novas de hoc argumento elucubrationes omnino parvipendant, quia quandoque ejusmodi perficiunt scientias, novasque non aspernandas cognitiones porrigunt.

8. Theologicas disciplinas voco omnia studia, quæ ad Dei ac Christi sui revelatam doctrinam cognoscendam ducunt: talia sunt studia theologiæ dogmaticæ ac moralis, juris canonici ac historiæ ecclesiasticæ, Scripturæ sacræ, Conciliorum et Patrum, omniumque monumentorum, quæ proprie Ecclesiæ scientiam conficiunt. Ibi sane est « fidei depositum, quod custodire debemus, devitantes profanas vocum novitates, et oppositiones falsi nominis scientiæ, quam quidam promittentes, circa fidem exciderunt (1). » At quomodo hoc depositum nobis commissum custodire poterimus, quomodo contrarios errores vitare, nisi perfecte cal-

(1) I. ad Tim. vi in fine.

leamus? quomodo populis nobis subjectis explicare et tradere licebit, nisi prius nobis ipsis explicemus ut optime intelligamus? Theologicæ disciplinæ sunt revera scientia sacerdotalis, quotidianum et perpetuum ecclesiastici ordinis studium, quod minime leviter est peragendum; nobis enim munus incumbit hanc scientiam et doctrinam ubique propagandi, stabiliendi ac custodiendi, ut homines Christo fideles reddamus. Si populus in errorum tenebris contabescens corrumpatur, nonne a nobis Deus rationem exquiret? At si his disciplinis optime exculi veritatem populis prædicamus, quam sequi nolunt, ipsi in culpa erunt, quia « lux in tenebris lucet et tenebræ eam non comprehenderunt (1). »

9. Satagant ergo presbyteri et constanter his sacris studiis occupentur: « Nunquam de manibus tuis, ait S. Hieronymus, sacra lectio deponatur (2). » Hæc studia intelligentiam perficiunt; hæc fidem in nobis atque aliis confirmant; hæc bonos sacerdotum mores servant; quod « otiositatem, quæ multam malitiam docuit (3) » vitare faciunt; hæc arma proferunt ad religionem defendendam, ad Evangelium propagandum; hæc denique illum amoris ignem in nobis atque in aliis excitant, quem Christus venit mittere in terram. Væ ecclesiasticis et religio-

(1) Joan. i, 5. (2) S. Hier. ad Nepot. (3) Eccli. xxxiii, 29

sis viris, qui ejusmodi studia negligentes, otio se consumi permittunt! De his quod Proverbia de pigris dicitant dicendum sine dubio esset: « Per agrum hominis pigri transivi, et ecce totum repleverant urticae, et operuerunt superficiem ejus spinæ, et maceria lapidum destructa erat (1). »

II.

De intelligentiæ perfectione per fidem.

1. Quamvis « fides sit sperandarum substantia rerum, argumentum non apparentium (2) » dubitare non licet quin per eam intelligentia humana perficiatur. Dicendum potius est melius per fidem eam perfici quam per rationem ipsam; et nobiliorem per ea quæ fide cognoscimus reddi, quam per ea quæ ratione viribusque naturalibus invenimus. Nam primo quidem quæ per fidem ratio credit evidentiora intelligentiæ sunt, quam quæ ratiocinatione cognoscit: neque hoc absonum videri debet; etsi enim multa de his quæ fide apprehendimus intelligentiæ limites excedant, et incomprehensibilia sint; tamen extrinsecam ejusmodi ex auctoritate divina revelante evidentiam acquirunt, quæ metaphysicam ipsam evidentiam exsuperat, ac proinde quæ majorem certitudinis adhesionem gignit. Igitur quæ per

(1) Prov. xxiv, 30.

(2) Ad Hebr. xi, 1.

fidem intelligentia possidet ut certissima habet, de quibus nullum prorsus dubium cadere possit (1).

2. Porro multa intelligentiæ incognita, quæque minime cognosci poterant per fidem manifestantur; ideo fides hanc facultatem ditiolem facit, super se quodammodo elevat, et adeo roborat ut per elementa quæ præbet, per data principia certissimasque veritates ratio nova facile inveniat, relationes quasdam disquirat, easque apprehendat. Unde Apostolus agebat: « Deus qui dixit de tenebris lucem splendescere, ipse illuxit in cordibus nostris, ad illuminationem scientiæ claritatis Dei in facie Christi Jesu (2). » Quæ autem probe intelligentia et ratione noscere possumus, ea fides clariora, faciliora ac certiora reddit, ita ut nemo deinceps de iis dubium movere possit. Hæc ex contrario incredulorum exemplo facilius dignoscimus, qui non modo sublimibus ac nobilissimis veritatum notionibus privantur, quas fides in religione christiana suppetit, sed tot erroribus ac absurdis systematibus veritates ipsas rationi obvias implicat, ut omnimoda elementarium cognitionum incertitia laborent; ac propterea veluti rudes cæcutiant in iis, quæ nostri pueri christiani perfecte norunt.

(1) Ad Rom. iv, 18-21.

(2) II. ad Cor. iv, 6.

3. At quibus mediis fidem nostram roborare licet, ut intelligentiam perficiat? quo enim robustior fides est eo aptior fit ad intelligentiæ lumen augendum, mentesque hominum nobiliores et ditiores reddendas. Cum fides virtus non sit, quæ humanis mediis et industriis sed cœlestibus auxiliis et supernaturalibus mediis acquiratur et perficiatur, ejus absque dubio fundamentum *humilitas* est: « Deus enim superbis resistit, humilibus autem dat gratiam (1) » quam, quæso, gratiam, nisi illa fidei præcedat, quæ justificantis gratiæ initium est, unde aliæ sequuntur et cum eis Spiritus sancti dona, qui per charitatem diffunditur in cordibus nostris? Certe Deus cum superbis partem non habet: « Quoniam excelsus Dominus et humilia respicit: et alta a longe cognoscit (2). » Unde fit ut plures excidant a fide, et cum jam defecerint non nisi difficile respiscant? nisi quod superba laborant mente, atque suæ potius rationi quam Dei auctoritati subjici volunt.

4. Ab humilitate igitur incipiendum, hoc altissime recondendum est fundamentum, ut arbitremur non nostræ fallibili fidendum esse rationi sed divinæ veracitati et auctoritati; majorem lucem nobis futuram ubi humiliter Christum docentem sequamur, quam si sublimia inventa a ratione nostra

(1) I. Petr. v, 5.

(2) Psalm. cxxxvii, 6.

excogitemus: « Ego sum lux mundi, ait Jesus, qui sequitur me non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitæ (1). » Qui humiliter Christum in fidei lumine sequitur omnium arcanarum veritatum Dei notitiam inveniet, nec modo eas cognoscet, sed quin comprehendat intelligere incipiet, atque hæc intelligentia pedetentim clarior fiet, quousque ad eam plenam divinarum rerum intelligentiam perveniat, quam in altera vita præparavit Deus diligentibus se.

5. Humilitatem fidei *simplicitas* sequitur: qui enim humilis est æque simplex est corde; simplices autem corde Deum videbunt ac facile cum eo conversantur, ut sublimiores cognitiones adipiscantur, quia « cum simplicibus sermocinatio ejus (2). » Qui vero simplex est in fide non vana et curiosa inquirat: satis illi est si quæ Deus nobis manifestavit optime noverit, et quæ Ecclesia credenda Christi fidelibus proponit. « Deus enim cum jussit ut credamus, non divina judicia scrutanda, eorumque rationem et causam perquirendam nobis proposuit, sed immutabilem fidem præcepit, quæ efficit ut animus in æternæ veritatis notitia conquiescat (3). »

6. Humilitas ac credendi simplicitas plenam et cæcam *obedientiam* pariunt iis om-

(1) Joan. viii, 12.

(2) Prov. iii, 32.

(3) Catech. Conc. Trid. p. i, a. j.

nibus, quæ vel ab Ecclesia in Conciliis, vel a Pontifice Romano speciatim credenda indicuntur: qui enim humili ac simplici animo credit, putat non nisi in subjectione auctoritati securitatem fidei haberi posse. Hic autem non modo prompte, cæce ac immobiliter se subjicit, cum Ecclesia vel Pontifex aliquid fide credendum ut dogma decernit; sed eadem simplicitate intelligentiam et rationem iis submittit, quæ Ecclesia, vel Pontifex sub quacumque ratione damnat, vel ut doctrinam tenendam proponit (1); adeo ut nihil sentiat, nisi quod Ecclesia et Pontifex Romanus sentiunt; omnia damnet vel reprobet quæ Ecclesia et Pontifex damnant vel reprobant.

7. His perficiendæ fidei mediis tria alia subsunt, scilicet: *cordis mundities, humilis oratio*, ac veritatum divinarum *meditatio*. Nam dictum est a Christo: « Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt (2); » et alibi scriptum reperimus: « Oratio humiliantis se penetrat nubes (3), » vel etiam: « Desiderium pauperum exaudivit Dominus (4). » Conemur igitur puriores in dies animas nostras reddere, prece humili ac ferventi meditatione instemus, ac Deus propi-

(1) V. Litt. Ap. Pii Pp. IX *Gravissimas inter et Tuas libentis*
Act. Pont. pp. 410 et 444.

(2) Matth. v, 8.

(3) Eccli. xxxv, 21.

(4) Psalm. x, 17.

tius veritatum fidei arcana evidentius revelabit; quæ difficilia intellectu sunt magis obvia faciet; et quæ dubium sensum præferunt certiora præbebit. Hac fidei perfectione acquisita, fieri non potest ut presbyteri intelligentia supernalibus non cumuletur divitiis, quas in populos regendos et illuminandos abunde effundet.

III.

De voluntatis perfectione per obedientiam.

1. Voluntas nobilissima est facultas, qua in bonum tendimus eique adhæremus: ejus igitur perfectio in boni possessione consistit, sicuti intelligentiæ in veritatis acquisitione. Bonum autem non modo voluntatem sed totam naturam humanam perficit, quia bonum *realitas* est, quæ proprie naturam attingit. At voluntas per libertatis usum bonum prosequitur et acquirit, quam Deus nobis largitus est, ut ex nostris electione et merito illud adipiscamur. Si homo nunquam peccasset, ad hanc perfectionem acquirendam satis ei fuisset, per voluntatis naturalem tendentiam verum bonum recto libertatis usu persequi, unde jugiter in ordine fuisset. Attamen « per prævaricationis offensam totus Adam secundum corpus et animam in deterius commutatus est... proinde tametsi in eo liberum arbi-

trium minime extinctum esset, viribus tamen attenuatum et inclinatum fuit (1). » Quare homines proni in malum, concupiscentiis adacti, atque sub dæmonis potestate constituti, difficile nimis in hoc ordine servari possunt, iisque contineri limitibus, quibus per libertatem bonum verum eligant, in quod voluntas natura sua fertur.

2. Quapropter ad voluntatem perficiendam alia prorsus tenenda est via, scilicet ut Præpositis a Deo constitutis et ipsi Deo homo suæ libertatis usum concedat, eisque subjiciatur: in hac ergo rerum conditione, ut nos perficiamus, nihil restat nisi ut per *obedientiam* Superioribus debitam liberum nostrum arbitrium committamus, et ut per *conformitatem* Dei voluntati voluntatem nostram dirigamus; si enim nostro libero arbitrio sine duce dirigi velimus, facile fiet ut vel amor immoderatus nostri vel alia concupiscentia debilem seducat et deprimat voluntatem. De obedientia hoc articulo aliqua breviter dicenda.

3. *Obedientia* virtus principalis est et gratissima Deo: « Obedientia sola, inquit S. Gregorius, virtus est, quæ virtutes ceteras menti inserit insertasque custodit (2). » Inde est cur Deus ab initio nonnisi obedientiam exquisivit ab homine, ut ejus fi-

(1) Conc. Trid. Sess. v, can. 1. — Sess. vi, cap. 1.

(2) Lib. Mor. ult. c. 12.

delitatem probaret; hinc etiam Abraham, Moyses, Saul, David, prophetæ aliqui et alii quamplures, quos Deus elevare constituerat, nonnisi hujus virtutis tentamen subierunt. Hujus rei ratio sane non est hanc primam omnium virtutum esse, nobilissimam ac etiam theologalibus præferendam esse virtutibus; sed, ut S. Thomas docet, quod hac sola virtute omnes alias exercere et tueri liceat (1). Ceterum quis neget eam Deo gratissimam esse, cum sciamus ejus ope sacrificium et holocaustum divinæ majestati offerri nobilissimæ atque excellentissimæ inter omnes facultatis humanæ, videlicet libertatis; adeoque difficillimum absque dubio sacrificium, ex eo quod ens ratione præditum nonnisi hac præsertim facultate præmineat, qua sui dominus est suarumque actionum.

4. Itaque quamvis non recte sentientibus voluntas deterior per obedientiam fieri videatur, reipsa elevatur ac nobilior fit: quo enim majus est cui adhæret bonum et quo potitur, eo magis roboratur ac vere perficitur. Jam ex libertatis submissione superiorum voluntati, duplex illi valde excellens ac nobilissimum bonum obvenit. Primum sane est agendi juxta ordinem rectum a Deo præscriptum, nempe ut libertas non sinat se inferioribus concupiscentiis duci, sed ratio-

(1) 2. 2. q. 104, a. 3.

nis norma, quæ in Deum ipsum tendit: nam obediendo non modo nostra libera exspoliatur voluntate, sed omnibus iis inferioribus tendentiis, quæ nostram libertatem pervertere poterant, quod agere dumtaxat juxta id quod aliena voluntas a Deo nobis imposita præscribit, volumus. Alterum est sacrificii et holocausti bonum Deo gratissimi, quo ei offerimus quod pretiosissimum est nobisque carissimum: quare in sacris literis legimus: « Melior est obedientia quam victimæ (1); » quia « per victimas, inquit S. Gregorius, aliena caro, per obedientiam voluntas propria mactatur (2). » Hoc vero holocaustum tanti est ut martyrio æquiparetur, quin illud quodammodo exsuperat, tum ob victimæ nobilitatem, tum ob durationem ipsam sacrificii perennis.

5. Ceterum quæ melior voluntatis perfectio esse unquam potest, quam ut faciliore ratione in finem suum tendat? Nemo inficiabitur hoc per obedientiam fieri: hæc enim virtus nos libertate filiorum Dei donat; hæc obstacula destruit, quæ a Deo summo bono avertunt; hæc media administrat agendi, quæ Deus ipse jubet et ea ratione, quæ gratior ipsi est; hæc a dæmonis insidiis sospites facit, prævenit vel concupiscentiarum impetus comprimit, mundi seductiones vanas reddit; lumen et consilia in iis, quæ

(1) I. Reg. xv, 22.

(2) Lib. Mor. ult., c. 12.

nobis solis ad deliberandum difficilia videntur, tutissima præbet; hæc denique efficit, ut a peccato liberi magna tranquillitate fruamur. Nam modo evidens, in iis quæ jubentur, peccatum non sit, licet nobis, tuta conscientia, superioribus obtemperare, nec nisi de obedientia præstita Deo rationem reddere tenemur: « Obedite enim, inquit Apostolus, præpositis vestris et subjacete eis, ipsi enim pervigilant, quasi rationem pro animabus vestris reddituri (1). » Hinc S. Hieronymus exclamat: « O summa libertas, qua obtenta, vix possit homo peccare! »

6. Ut vero ejusmodi fructus obedientia porrigat talis esse debet qualem S. Gregorius describit: « Obedientia, inquit, non servili metu sed charitatis affectu servanda est, non timore pœnæ sed amore justitiæ (2). » Hæc est filiorum obedientia, quæ voluntatem perficiendo sanctificat, quia ex recta rationis norma atque ex principiis supernaturalibus originem sumit: quid enim esset ex servili metu vel ex pœnæ timore obedire, nisi more servorum ad inobediendum dispositos esse, quotiescumque occasio faveat, ut ex inobedientia pœnas non metuamus; ideoque in aliis non reapse obedire, sed coactos vi servire? Hoc nullum esset voluntatis nostræ sacrificium Deo oblatum, quia ejus liberum usum retinere vellemus

(1) Ad Hebr. xiii, 17.

(2) Lib. Mor. ult. c. 14.

nec nisi ex timore hunc usum concedimus. Igitur *charitatis affectus* et *justitiæ amor* obedientiæ principium sint, totamque obediendi rationem dirigant.

7. Quod facilius fiet 1° si nostræ *infirmi-
tatem voluntatis* consideremus, quæ sibi relicta suoque juri, non ex rationis norma atque ex Dei lege, sed proprio amore atque inordinato affectu ducta in mala omnia proripuit, ut sæpissime mœroris ac doloris sibi causa extiterit; 2° si præ oculis *exemplum Christi Jesu* ponamus, qui quamvis Deus erat, ut infimus inter omnes inferioribus obedivit hujus terræ potestatibus, etiam infensis et discolis, quo sciremus hac sola virtute nos perfici posse et debere; 3° si constanter præ mente habeamus nos *Deo obedire* quoties præpositis nostris obtemperamus, quia Deus illos nobis præposuit, et ipse vult ut eis subjiciamur: quare recte S. Paulus ait: « Obedite dominis... sicut Christo... sicut servi Christi,... sicut Domino et non hominibus (1). » Et revera inobediendiæ causa est, quod homines labiles nobis similes, non Deum in Præpositis inspicimus.

(1) Ad Eph. vi, 5-7.

IV.

*De voluntatis perfectione
per conformitatem Dei voluntati.*

1. Alia est via, eaque nobilior, voluntatem perficiendi, scilicet ut eam Dei voluntati in omnibus conformem reddamus. Quid hoc perfectius? Quæ enim est Beatorum et Angelorum in cœlis perfectio nisi ut velint, quæ Deus vult, ut præsentibus Deo se sistant, veluti quatuor illa animalia, quæ alas senas habent: et in circuitu et intus plena sunt oculis: et requiem non habent die ac nocte; quia parata sunt jugiter ad Dei voluntatem statim faciendam ac illam innumeris oculis perspiciunt (1)? Quid hoc perfectius? quoniam perfectissima Dei voluntas est, nec nisi perfectissima velle potest: quicumque ergo voluntatem suam Dei voluntati conformem facit, hic profecto perfecta et sancta operabitur, sibi que propriam Dei ipsius sanctitatem faciet.

2. Porro perfectio in hoc sita est, ut in ordine a natura vel a Deo statuto constituamur; ordo vero habetur cum ea quæ inferiora sunt suis superioribus subjiciuntur; quare S. Thomas docet corpus perfici ex subjectione animæ ex qua vivificatur, quæque præcipua est hominis pars: ex quo

(1) Apoc. iv.

sequitur humanæ voluntatis perfectionem in hoc esse, ut Deo subjiçiatur atque ab ejus voluntate regi se sinat (1). Et revera cur Christus tam perfectissimus atque omnis sanctitatis et perfectionis exemplar fuit, etiamsi dumtaxat ejus humanam inspiciamus naturam? nisi quod ab exordio sui unicam Dei Patris sui voluntatem quæsivit: « In capite libri, inquit, scriptum est de me ut faciam Deum voluntatem tuam (2); » et quod in omnibus ac constanter ad vitæ usque exitum hanc Patris voluntatem perfecit: « Quæ placita sunt ei facio semper (3). »

3. Quæ cum ita sint breviter innuendum hîc est in quibus voluntatem nostram Dei voluntati subjiçere oporteat, ut ipsi conformem habeamus. Primo veniunt quæ Deus *præcepto* vult, tum quæ *consilio*. Quæ Deus *præcipit* ita vult, ut non modo *rem* ipsam, sed *modum* eam executioni mandandi, juxta cujuscumque statum, perfectum velit; ita tamen ut si rem mandatam exequi nolumus graviter in Deum jubentem delinquamus et ei rebelles fiamus: « Dixisti non serviam (4); » quod si relate ad modum obedientiam detrectamus, leviter peccemus, quia non actus ille rebellionis esset, sed negligentiae aut teporis in Dei servitio. At perfectionis religiosi et ecclesiastici viri est legem Dei per-

(1) 2. 2. q. 81, a. 7.
(3) Joan. viii, 9.

(2) Ad Hebr. x, 5.
(4) Jer. ii, 26.

fecte in omnibus custodire, ut non solum rem præceptam sed modum ipsum a Deo volitum sancte servet; si enim alia quæ præcepta non sunt exequi tenetur, quia perfectionis statum profitetur; quanto magis ea, quæ Deus omnibus indiscriminatim jubet, perfectiori quo fieri potest modo exequi debet?

4. Quæ Deus *consilio* vult non adeo libertatem obstringunt, antequam acceptemus et voto libere sanciamus, ut graviter peccemus si Deo hæc a nobis petenti obedire renuamus. Verum cum evidentiori modo divina in his relate ad nos voluntas manifestatur, timendum sane est ne discrimini etiam aliquando perdendæ æternæ salutis nos ipsos objiciamus, nisi Deo volenti obediamus; vel certe indignos ejus gratiis et favore nos reddamus. Quod si statutum nobis est, ut Deum perfecte sequamur, ut ex ejus voluntate voluntatem nostram sanctam efficiamus; perpendendum non est utrum vel ne peccatum adsit, si exequamur vel non Dei voluntatem, quæcumque ea demum sit; sed cum Christo dicere oportet: « Quæ placita sunt ei facio semper. » Suæ dignitatis status, suæque missionis memor sacerdos ponet se veluti servum illum coram Deo, cujus oculi dominorum suorum manus inspicunt, et aures arrectæ ad eorum verba tenentur, ut nutui etiam obediat. Ita Chri-

stus magister noster ut cibum suum Dei voluntatem arbitrabatur: « Meus cibus est, ut faciam voluntatem ejus qui misit me, ut perficiam opus ejus (1) » nempe ut ejus missionem adimpleam.

5. Dei voluntatem in *eventibus* quoque vitæ sive publicis sive privatis, in adversis æque atque in prosperis, undecumque obvenerint sequi oportet: quidquid enim in mundo evenit non nisi Deo volente, vel permittente, vel saltem ferente, fit; « Omnia ad divinæ providentiæ regimen referuntur, quæ stulti quasi casu, nulla divina administratione fieri putant (2). » Passim hanc veritatem in sacris litteris legimus, ut nemo de ea dubium movere possit (3). Quapropter cum his eventibus obsistere conatu aliquo volumus, Dei voluntati certe resistimus, qui ut Pater nos gubernat et scit quid melius nobis futurum sit. Audiamus iterum S. Augustinum: « Quidquid hic accidit, inquit, contra voluntatem nostram, noveris non accidere nisi de voluntate Dei, de providentia ipsius, de ordine ipsius, de nutu ipsius, de legibus ipsius: et si nos non intelligimus quid quare fiat, demus hoc providentiæ ipsius, quia non sunt sine causa (4). »

(1) Joan. iv, 34.

(2) S. Aug. in Psalm. ix.

(3) Is. xlv, 7. — Deut. xxxii, 39. — Amos iii, 6. — Eccl. xi, 14. — II. Reg. xii, 11. — et alibi passim.

(4) S. Aug. in Ps. xiv.

6. Non ergo attendamus utrum a dæmone vel ab homine, ab amico sive ab inimico, adversus nostra bona sive interna sive externa aliquid fiat; utrum juste vel injuste homines nos carpant; utrum graviter vel leviter tentemur; « Fidelis autem est Deus qui non patitur vos tentari supra id quod potestis, sed facit etiam cum tentatione proventum ut possitis sustinere (1). » Sed constanter voluntati divinæ adhæreamus, ut tranquillo animo in omnibus consistamus; « voluntas enim Dei sanctificatio nostra est (2). » Verum ut tanta divinæ voluntati conformitas habeatur, necesse prorsus est, ut Deum ex intimo corde diligamus, eumque veluti Patrem nostrum amplectamur, atque certiores simus ab eo diligi: tum quidquid adversi vel tristis accidat, semper in ore nostro erit: « Fiat voluntas tua sicut in cælo et in terra. — Non mea, Domine, sed tua voluntas fiat. » Hæc pro præsentis satis sint, idem enim alibi argumentum redibit, ut plane cognoscamus quo pacto in omnibus Dei voluntati uniri debeamus, quæ sancta est, beneplacens et perfecta, quaque obtenta, omnibus numeris absoluta sanctitas a Christi ministris attingi potest.

(1) I. ad Cor. x, 13.

(2) I. ad Thess. iv, 3.